

Endnu et lille Bidrag til Martsdagens Historie.

Ved Vice-Admiral Steen Bille.

Under de for Danmark saa skjæbnesvangre Martsdage i 1848, var jeg i Kjøbenhavn til almindelig Landtjeneste i Marinen. Jeg deelte med enhver dansk Mand den dybe Følelse, som gennemstrømmede Nationen ved at høre og see alt hvad der foregik, men jeg var en passiv Tilskuer; som Sø-Officeer imødesaae jeg med spændt Forventning, hvad de nærmeste Dage maatte medføre af activ Tjeneste for os Militaire.

Den 24de Marts om Morgenen, Klokken var vel 9—10, sad jeg ved mit Skrivebord iværk med det Arbeide, der af den afdøde Konge var bleven mig paalagt, at skrive min Beretning om Galatheas Jordomseiling, da min gode Ven, daværende Commandeur Zahrtmann, traadte ind til mig. «Nu er der ikke Tid til at skrive Reisebeskrivelser», sagde han, «Du maa strax gjøre Dig klar til en ny Reise» — «Hvorhen» — «til Kiel, endnu i Eftermiddag med Hekla.»

Dog jeg vil slippe den dialogiske Form, saameget heller som jeg selvfølgelig ikke kan huske Samtalens Ord nu efter 20 Aars Forløb. Han forklarede mig mundtlig hvori mit Ærinde bestod. Dette udvikles imidlertid bedst ved at anføre den skriftlige Ordre, jeg i Løbet af Dagen modtog fra Admiralitetet; den lød saaledes:

«Hr. Capitainen beordres herved til idag, med Dampskibet Hekla at afgaae til Kiel, hvorhen det ledsager Dampskibet Skirner.

Under denne Sendelse fører de Characteren af en til Hendes Kongel. Høihed Hertuginde af Glücksborg med Breve afsendt Cavalleer, men til Chefen af Dampskibet Hekla og Føreren af Postskibet Skirner medfølge herved Ordre at underlægge sig Deres Commando, og til Deres Conduitte er det betroet at sikre disse Skibe forsvarligen mod hvilkenensomhelst Agression, uden at gaae angrebsviis tilværks.

Paa Skirner medfølger den herværende Deputation fra Hertugdømmerne, der landsættes hvor den maatte ønske det i Kieler Fjord. Under behørig lagttagelse af Frederiksort antages begge Dampskibene at kunne løbe op, indtil tværs af Kieler Slot, hvor Skirner, under Heklas Canoner, kan landsætte Post, Passagerer og Gods, alt med Fartøier fra Land. Deres Fremgangsmaade derefter samt de Forsigtighedsregler, der maatte anvendes, vil de have at bedømme efter de til den Tid stedfindende Forhold, og søger De derom, saavidt muligt at indhente paalidelige Oplysninger fra de derværende civile og militaire Autoriteter.

Saaframt Dampskibet Copenhagen hindres i at kunne afgaae fra Kiel med Posten næste Søndag, saa indtager Skirner Post og Passagerer og De retournerer da hertil med begge Dampskibene. Fortsætter derimod Copenhagen sine regelmæssige Toure saa oppebier De næste Tirsdag Posten, den Skirner da indtager, og efter at De har ledsaget den Kieler Fjord ud, overtræder de paa Skirner og retournerer med den hertil, hvorimod De beordrer Capitainelieutenant Købke til med Dampskibet Hekla at søge Korsøer Rhed og derfra hertil at melde sin Ankomst.

Idet det sluttelig tilføies som Hoved-Princip under denne Sendelse, at de ignorerer ethvert Flag, De maatte see heist, og at De ikke skrider til nogetsomhelst Angreb¹⁾, men ikkun kraftigen tilbageviser samme, efter muligst at have søgt at forebygge Anfald paa de Dem underlagte Skibe, saa anfortroer Collegiet i Øvrigt med Tryghed Udførelsen af denne Sendelse til Deres, det be- kjendte Conduite.

Denne Ordre holdes hemmelig, og som Følge heraf overgiver De først efter Afgangen herfra Ordrene til Capitainlieutenant Købke og Premierlieutenant Seidelin.»

Admiralitets- & Commissariats-Collegium d. 24de Marts 1848.

Schifter. Kinck. Wiborg. K. E. Mourier.

Min første Omsorg var at erkyndige mig om Skibenes Tilstand. Zahrtmann havde tilsagt mig, at jeg kunde forlange hvilkensomhelst personel eller materiel Bistand jeg maatte ønske, blot at jeg var seilklar senest Kl. 3 Eftermiddag. Jeg gik da ombord og fandt at her var adskilligt at tage fat paa. Begge Skibene vare yderst svagt bemandede. Hekla havde Fredsbemanding (den var udrustet til Øvelse forinden Begivenhederne indtraf), men dertil kom, at der i dens Besætning var et uforholdsmæssig stort Antal Lærlinger og Dreng. Skirner var bemandet som Postskib, det vil sige, den havde 8 à 10 Mand i alt foruden Maskinpersonalet. Jeg forlangte da og fik en forøget Besætning paa begge Skibene. De unge Lærlinger bleve ombyttede med endeel kraftige, heelbefarne Folk, hele Styrken forøgedes, og Skirner fik desuden et Detachement Soldater ombord. Jeg requirerede endvidere en større Mængde Haandvaaben, og navnlig flere Espingoler, til begge Skibene.

¹⁾ Udhævet af mig.

Alt dette blev med prisværdig Hurtighed expederet fra Værftet, men det krævede dog en vis Tid til at udføres, og det var først i det sidste Øieblik Klokken circa 3 Eftermiddag, at jeg kunde betragte Skibene som seilklare.

Efterat have meldt mig i Admiralitetet gik jeg til Kongen paa Christiansborg Slot. Klokken var vel 1. Jeg fandt Hans Majestæt rolig og yderst mild og venlig. Han overleverede mig sit Brev til Hertuginde af Glücksborg, hvis Indhold han meddeelte mig, og som gik ud paa, at Kongen indstændig anmodede hende om at komme til Kjøbenhavn med Hekla, som han stillede til hendes Raadighed. Han bad mig mundtlig at sige Hendes Kgl. Høihed hvor bedrøvet han var over alt hvad der foregik, hvad Følgen deraf vilde blive, og at han saa inderlig ønskede, at hun og hendes Mand, om de end ikke vilde stille sig afgjort paa dansk Side, dog i det mindste vilde holde sig uden for alt. Han paalagte mig med stor Styrke ikke at skyde det første Skud, at undgaae alt fjendtligt, da han endnu stedse nærrede Haab om at alt kunde blive afgjort i Mindelighed. Da jeg derpaa bemærkede, at det dog var muligt, at jeg blev angrebet, at jeg da selvfølgelig maatte forsvare mine Skibe, og at dette let kunde lede til, at Slottet og Byen Kiel led Skade derved, svarede Kongen: «Ja, saa faaer de tage Skade for Hjemgjæld, men husk paa, ikke det første Skud.»

Jeg gik herfra et Øieblik hjem for at tage Afsked med min Familie og gik saa ombord Klokken var vel omtrent 3 Eftermiddag. Hekla laae paa Svei paa Indre Rheden. Skirner laae ved Toldbodbroen. Jeg fandt ombord i Hekla de fem Herrer Udsendinge, som kort før var bleven bragt ombord i et Fartøi fra Gammelholm. Men jeg fandt endvidere en sjette Passageer, det var Etatsraad Francke.

Jeg kjendte denne Herre ret godt fra det selskabelige Liv i Kjøbenhavn, hvor jeg ofte havde mødt ham. Han bad mig om at maatte reise med. Min Forundring var ikke liden, thi jeg havde hørt at han var Minister eller i det mindste Medlem af Regjeringen paa en eller anden Maade. Da jeg yttrede for ham denne min Foruudring, sagde han mig, at han vel var bleven tilkaldet, men at han ikke kunde tage Deel i Regjeringen, som den nu var sammensat, og derfor reiste bort. Mit Svar til ham var da, at Hekla ikke var Passageerskib, og at jeg følgelig ikke kunde tage ham med her ombord, men at han, naar han iøvrigt var en røgle, kunde som Enhver anden afgaae med Skirner¹).

Til de Herrer Udsendinge, sagde jeg det samme med Tilføiende, at min Ordre lød paa, at de skulde gaae med Skirner, og at jeg desuden, selv om jeg vilde see bort herfra, ikke var istand til at logere dem passende ombord i Hekla, men da jeg under de forhaandenværende Forhold maatte ansee det voveligt at sætte dem ombord i Skirner nu strax, saa bød jeg dem at blive i Hekla indtil vi var kommen Drogden ud, og imidlertid at tage til Takke ved mit Bord til Middag.

Jeg kan ikke huske om Regjeringens Svar alt var kommen de Herrer tilhænde, da jeg kom ombord, eller om det blev dem bragt, medens jeg var der. Efter Hr. Etatsraad O. Müllers Beretning maa det første være Tilfældet,

¹) Det vil sees heraf, at Hr. Etatsraad Müller feiler, naar han i sin Beretning om Martsdagene siger, at Francke reiste Dagen efter. Jo mere jeg har tænkt over denne Begivenhed og over Hr. Franckes hele Holdning, navnlig den Maade hvorpaa han skyndte sig i Land i Kiel, jo mere bestyrkes jeg i det Indtryk han gjorde paa mig nemlig, at han mere lignede en Flygtning end en Reisende.

idet Minister Lehmann skal have været Overbringeren deraf, og ham mindes jeg ikke at have seet ombord.

Kl. 4 var Alting klar. Jeg beordrede da •Skirner til at afgaae og fulgte strax efter med Hekla. En umaadelig Mængde Mennesker opfyldte Toldboden og Langelinie.

Det kunde synes besynderligt, at jeg, der var befalet at holde min Ordre hemmelig indtil vi var tilsøs, allerede nu før Afgangen optraadte som Chef, men det var bleven uomgængelig nødvendigt, naar jeg skulde være ansvarlig for Skibenes forsvarlige Bemanding og Udrustning, hvilket jeg ogsaa strax havde sagt til Commandeur Zahrtmann. Desuden var det ikke nogen Hemmelighed; de to Herrer Skibchefer Købke og Seidelin vidste Besked, da jeg kom ombord, hvorfra de vidste det, skal jeg ikke kunne sige.

Af de Herrer holsteenske Udsendinge kjendte jeg kun personlig Kammerherre Neergaard til Oevelgønne. Med ham vexlede jeg nogle ligegyldige Ord, medens de opholdt dem paa Dækket forinden Middagsspisningen. Men jeg erindrer tydelig et lille Træk, som var mig paafaldende, det var, at en af de Herrer, jeg troer Olshausen, i Samtalen med de andre tog et sammenfoldet Kort frem, som var et Kort over Slesvig, hvorpaa han med et Blyant pegede paa en Streg tværs over omtrent ved Flensborg, og sagde, at det Tilbud kunde man maaskee være gaaet ind paa, «men det gik de jo fra», sagde han.

Ved Bordet tog en af de Herrer, jeg troer nok det var Francke, sit Glas og takkede mig for god Modtagelse, men da han dertil begyndte at knytte videre Udtalelser, afbrød jeg ham med at yttre, at vi i en Orlogsmand ikke indlod os paa Politik, og dermed reiste jeg mig og vi gik op paa Dækket.

Under Kastrup Knæ ankrede vi op, satte Fartøier i

Vandet, og sendte de sex Herrer ombord i Skirner. Da alt var i Orden, lettede vi, Klokken var vel 8 Aften, stod Farvandet ud, og fortsatte Reisen til Kiel.

Dette Ophold til Ankers blev benyttet til at bringe Skibet nogenlunde i Orden, hvilket det i høi Grad trængte til. Commandoen var først heist Dagen før; man havde i det sidste Øieblik skiftet en Deel af Besætningen og forøget den betydelig; man havde kastet en heel Deel Gods og Armatur ombord; vi havde en mørk og urolig Nat-Seilads for os og vor Reises Maal var maaskee en fjendtlig Havn og en fjendtlig Modtagelse. Det var da rimelig nok at give sig Tid til at gjøre sig lidt klar til at modtage Sligt. Jeg lægger saameget mere Vægt herpaa, som det er bleven sagt i tydske Beretninger, at vi med Forsæt havde forlænget Reisen. Jeg havde dertil ingen Ordre, og gjorde det endnu mindre af egen Drift. Aarsagen til denne virkelig lange Overfart er iøvrigt let forklaret, selv uafhængig af det ovennævnte Ophold i Drogden af circa 4 Timer. Afstanden vi havde at tilbagelægge er 40 danske Miil. Med en Gjennemsnitsfart af 8 Miil i Vagten, som var Skirners Maximumsfart, behøvedes altsaa 20 Timer. Vi skulde derefter have kunnet naae Kiel omtrent Kl. 2 à 3 Eftermiddag den 25de. Men vi havde Tykning, Regn og Taage hele Natten fra Fredag til Lørdag, og hele Lørdagen med, hvilket tvang os til at gjøre mindre Fart, deels for at holde i Sigte af hinanden, deels for ikke at komme Land og Grund for nær. Om Lørdag Morgen viste Loddet, at vi virkelig var med Hekla kommen for Sydlig i Farvandet ind under Femerns Nordkyst, da vi ikke havde kunnet see Marienleuchte Fyr. Alt dette sinkede os saaledes, at vi først kom ind under den holsteenske Kyst Kl. 5 Eftermiddag. Men nu stundede Mørket og

Natten til, og det var jeg fra først af fast bestemt paa: jeg vilde have Dag for mig, naar jeg ankom til Kiel. Jeg ankrede derfor op i Sigte af Bülk vel omtrent 2 Miils Afstand.

Den 26de om Morgenen ved Daggry saae vi en hollandsk Kuf komme ud fra Kieler Fjord. Vi preiede den og fik Skipperen ombord. Han fortalte, at Byen var i Oprør, at Trommen gik og Klokkerne ringede, at de Danske vare i Livsfare, og at man havde sendt to Dampskibe ud for at forsvare Indløbet til Fjorden.

Vel satte jeg nu en heel Deel af denne Fortælling i Rubrikken «Skipper-Efterretninger», men besluttede dog at være paa min Post, og lod derfor strax gjøre Klarskib.

Da vi kom inden for Bülk saae vi i Bugten paa Nord-siden Dampskibet Christian den 8de, senere Bonin, senest Mercurius, at staae paa Grund under Land, og Dampskibet Løven staaende tværs over Fjorden over mod Labø. Det havde været en saare let Sag at tage disse to Skibe, men mine Ordre vare jo peremptoriske: Ingen Fjendtligheder at begynde, ikke skyde det første Skud. Jeg fortsatte altsaa min Cours Fjorden ind, forbi Frederiksort, hvor alt forekom mig fuldkommen roligt, og ankrede Kl. 8 Formiddag tværs for Slottet med Skirner tæt ved os.

Et Par Timer efter kom de to Dampskibe Christian den 8de og Løven ind i Havnen og lagde sig heelt ind bag Byen, hvor det store Postdampskib Copenhagen, nu Slesvig, alt laae uden Flag.

Her saae vi da det slesvigholsteenske Flag for første Gang; det veiede flere Steder i Havnen og oppe i Byen. En stor Mængde Mennesker vare i Bevægelse paa Havnebredden. Strax som vi vare komne til Ankers kom et Fartøi med en Officeer iført den holstenske Jæger-Uniform

med den slesvigholsteenske Kokarde paa Huen. Det var en Oberstlieutenant Zakow; han meldte sig som Plads-Commandant og fortalte mig alt hvad der var foregaaet, Rendsborgs Indtagelse, den provisoriske Regjerings Indtrædelse m. m. og sluttede med at give mig Tilhold om ikke at gaae i Land, eller sende Fartøi i Land. Paa mit Spørgsmaal om jeg skulde betragte dette hans Udsagn som et bestemt Forbud mod at gaae i Land, svarede han Nei, men at det kun var et Raad for at undgaae mulige Sammenstød med Befolkningen, som han sagde var meget exalteret. Jeg svarede ham da, at jeg kom i min Konges Ærinde, som var at bringe Brev til Hertuginde af Glücksborg, at jeg altsaa agtede at gaae i Land, og tilføiede, at jeg gjorde Byen og dens Indvaanere ansvarlig for Følgerne, da den første Voldshandling mod mig eller mine Fartøier vilde have Fjendtligheder fra min Side til Følge; jeg maatte overlade til ham, som kaldte sig Plads-Commandant, at tage sine Forholdsregler derefter. Dermed gik han.

Jeg havde et Øieblik den Tanke at arrestere denne Herre, som en imod sin Konge oprørske Officeer. Men selv bortset fra de bestemte Tilhold jeg havde faaet, saavel mundtlig som skriftlig om ikke at begynde Fjendtligheder, kunde jeg ikke undlade at tage i Betragtning, at der i Byen fandtes mange danske Familier, som kunde være udsat for at man øvede Repressalier mod dem. Jeg lod ham derfor gaae, overbeviist om, at det i Realiteten havde Intet at betyde om denne Plads-Commandant blev arresteret eller var fri.

Strax efter kom de Herrer Udsendinge ombord til mig før de gik i Land. Dette skeete efter min Ordre til Chefen for Skirner, thi ogsaa dem vilde jeg have i min Magt

ifald jeg maaskee var kommen til den Beslutning at holde dem tilbage som Svar paa hvad jeg erfarede at her var foregaaet. Men af de samme Grunde, som ovenfor udtalt, afstod jeg derfra og lod dem derfor gaae i Land med et Fartøi fra Land¹⁾. De vare synlig meget bevægede, udtalte deres Tak for god Behandling og deres faste Haab om at Alting endnu kunde blive godt. Fra min Side gjorde jeg dem blot opmærksom paa, at dertil hørte, at der intet fjendtligt blev udøvet mod mine Skibe eller Fartøier, jeg viste dem, at jeg laae med klart Skib, og at enhver Fjendtlighed, hvortil jeg henregnede Brud paa min frie Forbindelse med Land, eller Angreb paa mine Fartøier ved Land, vilde have Byens Beskydning tilfølge. Dermed gik de. Jeg skal endnu oplyse, at Francke var strax ved Skirners Ankomst sprunget i en Baad og var roet i Land, saa ham saae jeg ikke mere. Hans Bedrifter efter at være kommen i Land ere noksom bekjendte.

Endnu før jeg var klar til at gaae i Land fik jeg Besøg af Captain Sommer, Fører af Dampskibet Copenhagen. Han sagde mig, at han var afgaaet fra sit Skib, og bad om Passage hjem for sig og sin Familie, og han underrettede mig om, at der sikkert var mange Danske, som vilde bede om at maatte gaae med, da der virkelig ikke var Sikkerhed for dem i Byen, ihvorvel der ikke var skeet noget endnu, og at en heel Deel af hvad jeg saae og vilde faae at see ved at gaae i Land, var mere Spræl end Virkelighed. Jeg bad ham udbrede, at alle Danske, som

¹⁾ I Vinteren 1849 havde jeg en Samtale med Baron Adolph Blome Heiligenstedten, hvori han blandt Andet yttrede, at jeg ikke kunde have gjort den provisoriske Regjering en større Tjeneste end ved at beholde de Herrer Afsendinge og navnlig Olshausen og Gulich ombord og bringe dem som Fanger til Kjøbenhavn.

ønskede det, skulde blive tagne ombord, men at jeg endnu ikke havde taget Bestemmelse om Afreisen.

Derefter gik jeg i Land. Paa Veien mødte jeg en Baad, hvori en civil Person sad, som preiede mig og sagde, at han var udsendt af Hertugen af Glücksborg med Anmodning til mig om at overgive ham de Breve jeg havde til Hertuginde, da Hans Durchlauthed meget frygtede for, hvad der kunde hænde mig ved at gaae i Land, hvorfor han paa det indstændigste advarede mig derimod. Jeg ændsede imidlertid ikke dette Raad, men fortsatte min Cours og faa Øieblikke efter lagde jeg til ved et Landingssted et lille Stykke Nord for Slottet. Her kom en Flok bevæbnede men civilklædte Folk mig imøde. De meldte sig gjennem deres Anfører som «Borgergarde», hvorfor han spurgte hvor jeg vilde hen, i Land maatte jeg ikke komme. Jeg sagde dem, at jeg gik i Kongens Ærinde og at jeg ikkun vilde vige for Magten, hvorpaa jeg øiebliklig sprang i Land. «Ja saa vilde de ledsage mig for at beskytte mig», sagde deres Fører. Dette maatte jeg overlade til deres Forgødtbefindende, jeg tog en Mand med mig, og tog Veien til Slottet, ledsaget af denne Flok bevæbnede Folk, som forresten forholdt sig meget rolig og høflig. Da jeg kom ind ad Slotsporten traf jeg Hertugen og hans Broder Prinds Frederik i Værk med at staae til Vogns for at kjøre til Jernbanen. Jeg forsøgte at bringe Hertugen til en Samtale, advarede ham imod det Skridt han var paa Vei at gjøre, og bad ham gaae op med til Hertuginde for at erfare Indholdet af Kongens Brev. Men han steg til Vogns, og da jeg endnu stillede mig foran Hestene og vedblev at tale til ham, bad han mig indstændig om at gaae af Veien. Det var for silde, sagde han, Loddet var kastet, han maatte og vilde til Rendsborg. Jeg veg da

tilside og gik op til Hertuginde, ledsaget af Oberst Høegh, som ligeledes befandt sig i Slotsgaarden ved Hertugens Vogn. Høegh var Chef for de holsteenske Jægere, men havde indgivet sin Demission Dagen før da Oprøret fandt Sted.

Jeg traf Hertuginde svømmende i Taarer. Hun udtalte hulkende sin Fortvivlelse over alt hvad her foregik. Hun modtog Kongens Brev, læste det og sagde strax, at det var hende umuligt, hun vilde blive hos sin Mand og dele hans Skjæbne. Forgjæves forsøgte jeg endnu at overtale hende, sagde hende, at Hekla stod til hendes Raadighed, at jeg vilde afvente hendes Bestemmelse endnu i 24 Timer o. a. m., alle mine Ord vare frugtesløse. Da jeg indsaae, at her intet mere var at udrette, bad jeg blot Hende Kongelige Høihed om at give mig et skriftligt Svar paa Kongens Brev; Hertuginde gik da ind i et Cabinet og kom kort efter tilbage med et Brev. Hermed var mit Ærinde udrettet, og jeg tog da Afsked med den stakkels Kongedatter, der med Taarer i Øinene bad mig hilse sin Moder og Søster og alle gamle Venner i Kjøbenhavn.

Ifølge mine Ordre havde jeg nu egentlig intet mere at bestille her i Kieler Havn. Det var mig endnu ikke bekjendt hvorvidt jeg kunde faae Posten udleveret for at afsende Skirner med den, men i ethvert Tilfælde ansaae jeg det af overveiende Vigtighed, at man i Kjøbenhavn fik hurtigst mulig Oplysning om Sagernes Tilstand. Jeg bestemte mig derfor til strax at sende Skirner afsted endnu samme Formiddag med Rapport. Hvad Hekla angik, saa maatte jeg antage det for givet, at man i Kjøbenhavn maatte have Brug for dette Skib snarest mulig; jeg opgav derfor strax Tanken om i dette Stykke at følge mine Ordre, som lød paa at afvente Tirsdagsposten. Men paa den anden Side var der en betydelig Mængde danske Pas-

sagerer, som ønskede at komme til Kjøbenhavn, dem jeg umulig kunde faae givet Underretning saa betimelig, at de alt kunde gaae samme Formiddag med Skirner, men som det ikke vilde være forsvarligt at lade i Stikken under de nærværende Forhold. Jeg bestemte mig derfor til at vente med Hekla til Mandag Formiddag, tage alle Passagerer med den, som ikke kunde komme med Skirner, og saa gaae lige til Kjøbenhavn.

Det var mig imidlertid magtpaaliggende, at de Herrer styrende Folk i Kiel skulde vide hvorledes vi stod ligeoverfor hinanden. Paa den ene Side havde jeg mine Ordre, som paa det bestemteste befalede mig ikke at begynde nogen Fjendtlighed, men kun med Kraft at tilbagevise ethvert Angreb, hvilket jeg maatte udlægge saaledes, at det var Regjeringens Ønske om muligt at undgaae Fjendtligheder. Paa den anden Side laae jeg i en quasi fjendtlig Havn, tæt ved Land, med en oprørsk Befolkning i en stor By, ved hvis Kaier der laae fuldt af store velbetjente Baade. Det kunde jo nok tænke sig, at exalterede Studenter, der nylig vare komne tilbage fra deres Triumftog til Rendsborg, kunde falde paa at prøve en Overrumpling med disse Baade om Natten for at bemægtige sig vort bedste Krigsskib, ligesom man jo for faa Dage siden havde overrumplet Rendsborg Fæstning. Medens jeg derfor fra min Side havde taget og fremdeles tog alle Forholdsregler imod et slikt Forsøg, troede jeg dog, at det var rigtigt at lade vedkommende styrende Herrer i Kiel vide hvad de udsatte dem for, dersom der forsøgte paa Fjendtligheder, idet Byen Kiel jo i saa Tilfælde vilde være bleven beskudt og ødelagt. Jeg ønskede endvidere, at de skulde vide, at hvilkensomhelst Molest udøvet paa danske Undersaatter, endsige mod mine Fartøier, hvis jeg overhovedet fandt

Anledning til at sende dem i Land, vilde af mig blive betragtet som et Brud paa Freden og have Krigens uundgaaelige Følger.

Jeg bestemte mig derfor til at søge Borgemester Balemann, som var i Spidsen for Byens Styrelse, og bad Oberst Høegh om at ledsage mig til ham. Jeg sendte min Ordonants ned til Fartøiet med Ordre til dette at lægge sig noget længere ind i Havnen, dog stedse i Sigte af Hekla. Selv gik jeg da gennem Gaderne til Borgemesterens Bolig. De ovenomtalte bevæbnede Folk og en stor Mængde Pøbel fulgte efter, men alle forholdt sig rolig. Det er bleven sagt i de Dage herhjemme, at jeg havde ladet det danske Flag bære foran mig fra Fartøiet op til Slottet og derfra gennem Byen til Balemanns Huus. Dette er en eenfoldig Fabel. Det vilde have været en ligesaa latterlig som unyttig Demonstration, der ikke vilde have nyttet til andet end til at jeg var bleven insulteret af Pøbelen, og ikke havde faaet udrettet mit Ærinde.

Jeg traf Hr. Balemann sengeliggende, jeg troer af Podagra. Jeg forklarede ham i Korthed hvorledes jeg opfattede min Stilling, at jeg kun vilde opholde mig den absolut nødvendige Tid til at tage alle Danske ombord, som vilde bort, at der fra min Side intet fjendtligt vilde blive foretaget, men at jeg lae med klar Skib, at jeg vilde lade bevæbnede Fartøier patrøllere om Natten, at jeg ikke vilde tillade noget Fartøi fra Land at nærme sig Skibet efter Solnedgang, uden at de betimelig viste en Lanterne og kun Eet ad Gangen, og at Overtrædelse heraf fra Befolkningens Side vilde lede til Fjendtligheder og disses Følger. Jeg sagde ham endvidere, at det var sandsynligt, at jeg maatte sende Fartøi ind for at skaffe Pro-

viant ombord til de mange Passagerer, som jeg ventede, og at jeg stolede paa, at han vilde vaage over, at ogsaa dette maatte gaae af uden Uorden, som kunde have saa alvorlige Følger.

Hr. Balemann indrømmede Rigtigheden af hvad jeg havde fremført og erklærede sig fuldkommen enig med mig i det Ønskelige i at undgaae Fjendtligheder, hvorfor han fra sin Side vilde tage de nødvendige Forholdsregler. Jeg tog da Afsked og gik ombord.

Borgemesterens Sovekammer lignede lidt til en Børs, Folk af alle Slags, Mandfolk og Fruentimmer løb ud og ind; mig generede det ikke, tvertimod det var mig ret kjært, at alle fik at vide, hvad jeg havde at sige. Jeg erindrere, at der blandt andre kom to Damer ind grædende og vridende Hænderne; de havde erfaret, skreg de, at alle tyske Embedsmænd i Kjøbenhavn vare blevne arresterede og vilde vist blive myrdede. Jeg tillod mig da at gjøre dem opmærksom paa, at jeg neppe vilde staae saa rolig imellem dem, dersom denne Efterretning var sand, at dette Rygte kun kunde være kommen med vore Skibe, men jeg kunde forsikkre dem om dettes fuldstændige Uberettigelse.

Saasnart jeg var kommen ombord, skrev jeg min Rapport og beordrede Skirner til at afgaae til Kjøbenhavn. Om den fik Post med kan jeg ikke huske, nogle Danske fulgte med. Jeg fulgte den ud forbi Frederiksort med Hekla for en Sikkerheds Skyld, og da jeg havde seet den vel tilsøes, stod jeg ind igjen og ankrede ud for Slottet. Gjorde klar Skib med opheiste Entrenætter, og holdt armerede Fartøier patrullerende fra Skibet ind mod Havnen fra det blev mørkt til det blev lyst. Vi hørte Støi,

Sang og Raab hele Natten i Land, men os kom Ingen for nær.

Næste Morgen begyndte Passagererne at komme ombord; der var dem, som benyttede Leiligheden til at flytte deres hele Bohave, som jo var temmelig belemrende, men det gik dog. Der var 75 Passagerer i alt med Store og Smaa, deriblandt nuværende Conferentsraad Hauch med Familie, Capitain Sommer med Familie og mange andre, som jeg nu ikke kan huske.

Der var Folk her i Kjøbenhavn i de Dage, som undrede sig over, at jeg ikke benyttede Leiligheden til at borttage de tre Dampskibe Copenhagen, Christian den Ottende og Løven, som laae i Havnen, og bringe dem med hertil, hvor de ganske sikkert kunde have været os til stor Nytte. Jeg veed, at man meente, at jeg, ved at erfare Tingenes Tilstand i Kiel, burde have bortseet fra mine Ordre, og tage Ansvar for denne Handling paa mig. Aa ja! det kunde lade sig høre, og jeg skal ikke skjule, at jeg virkelig omgikkedes med denne Tanke. Ja, jeg havde endog Capitain Sommer nede i min Kahyt for at spørge ham, om han kunde stole paa Copenhagens Folk og navnlig Maskinmesteren og hans Folk. Men efter moden Overveielse afstod jeg derfra af følgende Grunde:

For det første var virkelig mine Ordre saavel den skriftlige, som den mundtlige fra den endnu dengang souveraine Konge om ikke at skyde det første Skud, «ikke at skride til nogetsomhelst Angreb», saa bestemte som mulig, og jeg vilde dog virkelig have paadraget mig et Ansvar, som jeg ikke vilde være istand til at bære, om jeg, den Underordnede, havde grebet forstyrrende ind i Begivenhederne ved at aabne Fjendtlighederne, medens Regje-

ringen endnu haabede paa Muligheden af en fredelig Løsning af Forholdene¹⁾.

For det andet maatte jeg have ladet alle de Danske i Kiel i Stikken, da man sikkert nok vilde have forhindret deres Bortreise, naar de vare Vidne til Skibenes Besættelse.

For det tredie havde jeg ikke Folk, allermindst Maskinfolk nok til Prisernes Besættelse, og endelig for det fjerde var Heklas Besætning aldeles uøvet; der var ikke løst et Skud, Skibets Organisation var neppe begyndt, og en mulig Kamp, med Heklas Besætning, fordeelt paa fire forskjellige Skibe, kunde have havt et høist uheldigt Udfald.

Kl. 3 Eftermiddag lettede vi fra Kieler Fjord og næste Dags Middag den 28de ankrede vi paa Københavns Rhed, hvor jeg da strax gik i Land. Paa Toldboden blev jeg modtaget af en stor Mængde Mennesker, som spurgte om Nyt, og som raabte Hurra for mig; Gud veed hvorfor. Jeg afleverede mine Breve til Kongen og min Rapport til Ministeren, og dermed var denne min første Campagne med Hekla forbi.

Det Indtryk jeg havde faaet ved mit Ophold i Kiel og i Særdeleshed ved Samtale med en Deel af mine Passagerer paa Tilbagereisen var, at der endnu herskede en meget stor Forvirring og Ubestemthed hos de Styrende i de oprørske Hertugdømmer, og at et energisk og hurtigt Skridt fra Kongens Side endnu kunde bringe Vægtskaalen til at hælde til Fordeel for en fredelig Løsning af Forhol-

¹⁾ Endnu senere da jeg afgik med Tropper, som satte sig i Besiddelse af Als, lode mine Ordre paa kun betingelsesviis at skride til Fjendtligheder.

dene. Grebet af denne Overbeviisning, udkastede jeg i Tankerne en Plan for, hvorledes dette energiske og hurtige Skridt skulde udføres. Kongen skulde uopholdelig selv gaae til Kiel. Han skulde dertil benytte Hekla. Han skulde tage med sig, foruden sit Følge til personlig Opvartning, tre af sine Ministre, f. Ex. Grev W. Moltke, Grev Knuth og Zahrtmann. Et Compagni af Garden skulde tages med til Slotsvagt. Ankomsten til Kiel skulde han gaae lige op paa Slottet og derfra stevne den oprørske Regjerings Medlemmer for sin Thrones Fod, saaledes faktisk vise sine holsteenske Undersaatter, at det var en ublu Løgn at han var ufri, og saa lade det komme til en Forklaring og Forhandling om deres Fordringer. Under Heklas Kanoner skulde han være sikker nok for enhver Overlast, og udrettedes der Intet, skulde han være sikker nok paa at kunne gaae ombord igjen, og da, men ogsaa først da maatte Vaabnene afgjøre Sagen.

Dette er i korte Træk den Plan jeg havde udkastet, og som jeg her meddeler, ikke fordi jeg nu troer, end mindre vil forsøge paa at bevise, at det havde været rigtigt at følge den, men fordi det er en historisk Sandhed, at den blev meddeelt til de tre ovennævnte Ministre og til Kongen.

Jeg mindes endnu ganske tydelig Grev W. Moltkes Svar og det ham eiendommelige godmodig polidske Smil, hvormed han gav det. «Ja, det kunde være rart, kan De faae Kongen til at gjøre det?» — og dermed gik han fra mig. Grev Knuth erklærede sig bestemt derimod, man burde ikke udsætte Kongen for hvad der kunde skee. Zahrtmann meente det var ugjærligt, det var Chimærs, kort, tog paa hans Maade temmelig haardt paa mit Forslag, men bemyndigede mig ikke destomindre til at tale

til Kongen derom, da det jo dog var muligt, der kunde komme noget godt ud deraf.

Det gjorde jeg da efter at jeg havde afleveret Hertugindens Brev. Kongen var synlig bevæget ved denne Tanke, men erklærede bestemt, at det kunde der ikke være Tale om. Han vilde ganske vist gaae til Hertugdømmerne, og han haabede ogsaa ganske vist at komme til Kiel, men det skulde være i Spidsen for Tropperne; nu vilde han gaae til Kolding, dermed gav han mig Haanden og bød mig gaae.

Hvad der videre foregik med Hekla, medens jeg var derombord, tilhører Krigshistorien. Jeg har kun med disse Linier villet yde min Skjærv til Oplysning om Martsdagens Historie.
